

Sundhedsministeriet

Enhed: MEDINT
Sagsbeh.: DEPMIAA
Koordineret med:
Sagsnr.: 2106563
Dok. nr.: 1696571
Dato: 26-04-2021

TALEPAPIR

Det talte ord gælder
Fredag den 23. april 2021, Epidemiudvalget, Christiansborg, XX

Samrådspørgsmål T

Ministeren bedes redegøre for forløbet, som er beskrevet i Berlingskes artikel 9/12-20: ”Mens millioner af mink var i live, fik SSI besked om, at minkfaren var overdrevet”?
Ministeren bedes beskrive, hvornår ministeren blev bekendt med, at Statens Serum Institut var blevet orienteret om, at cluster-5 virus ikke udgjorde en stor fare for fremtidige vacciner? Og hvad gjorde ministeren, da ministeren fik denne orientering?

Samrådspørgsmål V

Vil ministeren redegøre for, hvorfor regeringen ikke valgte at offentliggøre det omtalte notat i Berlingskes artikel Politikere og eksperter i oprør over afgørende minknotat: »Det er skandaløst ud over alle grænser« fra d. 2. november 2020, herunder at redegøre for, hvorfor notatet først blev offentliggjort d. 18. november 2020? Ministeren bedes også redegøre for, hvornår ministeren blev forelagt notatet?

Samrådspørgsmål X

Ministeren bedes forklare, hvorfor ministeren har tilbageholdt et dokument i forbindelse med mink-sagen, som det fremgår af Berlingskes artikel "Sundhedsministeriet tilbageholder centralt minkdokument for Folketinget" fra den 21. marts 2021. Herunder bedes ministeren oplyse, hvad der står i dokumentet?

Samrådspørgsmål Å

Ministeren bedes redegøre for, hvad der skete med de informationer, som Sundheds- og Ældreministeriet modtog den 2. november 2020 fra Statens Serum Institut om forsøget med mink-varianten ”Cluster-5”, og hvorfor de oplysninger ikke kom videre til sundhedsordførerne og offentligheden?

Spørgsmål T, V og X er stillet henholdsvis den 11. december 2020, den 16. februar 2021 og den 31. marts 2021 af Per Larsen (KF).

Spørgsmål Å er stillet den 16. februar 2021 af Stinus Lindgreen (RV).

Tak for det, og tak for spørgsmålene. Stinus Lindgreen nævnte ét af dokumenterne, der efterspørges men der er to andre, så det er i alt tre dokumenter samrådet her i dag handler om. Jeg vil gennemgå hvert eneste af dem.

Dels et notat af 2. november 2020 og dels et dokument fra Statens Serum Institut af 2. november 2020, samt Statens Serum Instituts korrespondance med Københavns Universitet.. Notatet af 2. november var et første udkast til engelsk rapport om forsøg med vurdering af krydsneutraliseringsaktivitet for SARS-CoV-2 spidsmutanter. Dokumentet af samme dato var et bidrag til besvarelse af et spørgsmål fra Folketinget. Mere om det senere.

Så der er to dokumenter, som er af samme dato. Nu tager vi først dokumentet på engelsk, og dernæst tager vi så det andet.

Før vi går videre, er jeg nødt ganske kort at sige, som jeg også gjorde i fredags, at jeg møder efter bedste evne op til alle samråd, og svarer efter bedste evne på alle spørgsmål. Situationen er den, som udvalget er bekendt, at Folketinget har besluttet at nedsætte en granskningskommission.

Det må antages, at jeg som sundhedsminister formentlig skal vidne under granskningskommissionen. Det er der præcedens for, og det er beskrevet meget udførligt af justitsministeren i hans besvarelse af Folketingsspørgsmål nr. 411 fra Folketingets Retsudvalget, at skiftende regeringer har praksis for at man ikke svarer på spørgsmål, som man må forvente, ligger indenfor det område, som man vil skulle svare på i en kommission, der kommer derefter. Så det er ikke fordi svarene ikke kommer, men hvordan det kommer. Der er et set-up omkring det. Det vil sige, at nogle gange vil jeg kigge på mine embedsmænd for at høre dem ad. Derfor vil jeg gøre opmærksom på, at de efter spørgsmålet får få sekunder til at afgøre, om det er noget jeg skal svare på. Jeg så et sted, hvor man kritiserede, at vi ikke svarede på alt. Der vil jeg også i dag lade det være op til embedsmændene. Hvis de så vurderer, at det er usikkert, om jeg kan svare på det, så vil vi tilbyde at svare på det skriftligt, hvilket vi også gjorde sidste gang. Allerede i går har vi sendt svar over skriftligt på det vi var usikre på, om der kunne svares på. Det kan være at vi kommer i en sådan situation en gang til. Sådan må det være. Det må jeg tage på mig. Men jeg mener ikke, der er andet at gøre. De er selvfølgelig velforberejdede, men det er altså vilkårene. Jeg ønsker at svare på så meget som overhovedet muligt.

Jeg gerne redegøre for forløbet, der ligger til grund for en del af de artikler, som der henvises til i spørgsmålene. Og det vil jeg, fordi jeg mener, at en del af artiklerne – ikke dem alle – baserer sig på en grundlæggende misforståelse.

Der har været en del omtale af de to dokumenter, som Sundheds- og Ældreministeriet modtog fra Statens Serum Institut den 2. november 2020.

Det skyldes, som vi også har oplyst journalisterne om, at der er en mindre fejl i den redegørelse, som ministeriet oversendte til Sundheds- og Ældreudvalget den 18. november 2020. Af redegørelsen fremgik det, at ministeriet modtog to dokumenter den 2. november. Det var dog kun det ene dokument, der var vedlagt redegørelsen. Det dokument der var vedlagt redegørelsen var det som Stinus Lindgren spurgte om, nemlig det engelske dokument.

Som det fremgik af redegørelsen, vedrørte redegørelsen ikke bidrag til besvarelser af Folketingsspørgsmål. Dermed skulle det andet dokument, der netop var et bidrag fra Statens Serum Institut til en besvarelse af Folketingsspørgsmål SUU alm. del. spm. 36, ikke have været nævnt i det indledende afsnit af denne udførlige lange redegørelse, som blev lavet på kort tid. Derfor er dette dokument ikke vedlagt i bilagsmaterialet. Det er blevet til i medierne, at vi forsøger at skjule noget. Intet kunne være mere forkert. Det har vi forsøgt at sige mange gange. Jeg vender tilbage til det, når vi når dertil.

Lad os tage fat i det som Stinus Lindgreen nævnte, som netop ligger i redegørelsen, nemlig det engelske notat om Statens Serum Instituts foreløbige laboratorieundersøgelser. Det er det første. Jeg tager de andre spørgsmål bagefter.

Spørgsmålet er, hvad der skete med de informationer, der var i det engelske notat om Statens Serum Instituts foreløbige laboratorieundersøgelser, og hvorfor regeringen ikke orienterede ordførerne og offentligheden om notatet før den 18. november 2020.

Notatet om Statens Serum Instituts foreløbige laboratorieundersøgelser blev modtaget i Sundheds- og Ældreministeriet den 2. november. Vi har gennemgået akter osv., og det skulle være indgået kl. 22:58 den 2. november. Det indeholdt første udkast til en engelsk rapport om forsøg med vurdering af krydsneutraliseringsaktivitet for SARS-CoV-2 spidsmutanter.

Det fremgår af ministeriets redegørelse for regeringens beslutningsgrundlag, der relaterer til de sundhedsfaglige analyse- og forskningsmæssige resultater og anbefalinger ift. mine af 18. november, at *"Forskeren bag beskriver i mailen resultaterne som foruroligende, men i rapporten også, at "It is important to note that these results are preliminary and are in the process of being confirmed in an independent repeat experiment..."* Det vil sige, at det er vigtigt at notere sig, at resultaterne er foreløbige og er i gang med at blive konfirmeret i et uafhængigt gentagelses-forsøg.

I notatet står den fulde konklusion, at

”In conclusion, this indicate that mink virus variants with four of the seven identified minkmutations/changes in the spike protein show less sensitivity (resistance) for neutralizing antibodies from persons with previous covid-19 infection. It is important to note that these results are preliminary and are in the process of being confirmed in an independent repeat experiment, but suggest that mink-specific mutation potentially can influence virus' sensitivity to protective antibodies,”. Det vil sige, at de konkluderer, at det indikerer, at den mink virus variant, som har fire ud af 7 identificerede mutationer i spikeproteinet viser mindre følsomhed overfor neutraliserede antistoffer fra personer, som tidligere har haft covid-19. Det er vigtigt at notere sig at de her resultater er foreløbige og er i gang med at blive konfirmeret i et uafhængigt gentagelses-forsøg, som der også står. Men det indikerer altså, at mink-specifikke mutationer potentielt kan påvirke virussens sensibilitet overfor beskyttende antistoffer.

Disse konklusioner er dem man kan genfinde i den risikovurdering regeringen modtog dagen efter den 3. november, og som blev delt med Folketingets partier og med offentligheden. Der fremgår det nemlig, at

”Foreløbige undersøgelser tyder på, at dette virus udviser nedsat følsomhed for neutraliserende antistoffer fra flere personer med overstået infektion. Dette er påvist i et laboratorieforsøg, hvor man ser, at det særlige minkvirus ikke i samme grad hæmmes i vækst af antistoffer fra

mennesker, som har været smittet med en ikke-minkrelateret variant af coronavirus. Igangværende undersøgelser vil afdække problemstillingen yderligere.”

Det er nærmest en oversættelse af det engelske notat, jeg læste op her. Det betyder altså, at konklusionen i Statens Serum Instituts notat med første udkast til en engelsk rapport om forsøgene indgik i risikovurderingen. Det vil sige, at den blev delt, og regeringen modtog den 3. november. Den 4. november delte vi denne risikovurdering med Covid-19-følgegruppen, og jeg mener også vi sendte den over til Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg.

Det er korrekt, at notatet i sin helhed først blev delt med Folketinget og offentligheden den 18. november, men selve konklusionen fra notatet var som sagt en del af risikovurderingen, som blev delt med partierne den 4. november og med offentligheden den 5. november på Serum Instituttets hjemmeside.

Der spørges også til hvornår og om jeg blev forelagt Statens Serum Instituts notat med første engelske udkast til en engelsk rapport.

Jeg har ikke fået Statens Serum Instituts notat med første udkast til en engelsk rapport om forsøgene af 2. november 2020 forelagt skriftligt. Jeg har først læst de her konklusioner fra notatet, som en del af den samlede risikovurdering, ligesom udvalget og ordførerne her. Det skete den 3. november for mit vedkommende, og for jer den 4. november.

Jeg modtager sjældent notater med første udkast. Så jeg mener ikke, at der er noget odiøst i, at jeg ikke blev forelagt notatet, men jeg læste altså denne konklusion i forbindelse med, at risikovurderingen kom ind.

Så vil jeg gerne understrege, at notatet af 2. november og dets konklusioner udgjorde en delmængde af, men ikke det samlede grundlag for regeringens beslutning. På baggrund af SSI's samlede risikovurdering, blev den beslutning truffet. Og det var den risikovurdering, som Sundhedsstyrelsen bakkede og bakker op om.

Og nu til dokumentet, som er det andet dokument af samme dato. Det er det dokument, hvor der i en artikel fra Berlingske står, at Sundhedsministeriet tilbageholder centralt mink-dokument fra Folketinget. Der var forskellige eksperter – måske også politikere - der var ude og udtale kritik omkring det. Vi har forsøgt at fortælle Berlingske Tidende, at dette ikke er et centralt mink-dokument. Nu vil jeg så fortælle om, hvad det indeholder.

Jeg kan oplyse, at dokumentet indeholder Statens Serum Instituts bidrag til besvarelsen af alm. del spørgsmål 36 fra Sundheds- og Ældreudvalget. Det vedrører hvilke beviser der er for, at covid-19 muterer i mink, og om der er taget prøver, der beviser det, samt hvad man har undersøgt i andre lande med minkavl.

I dokumentet af 2. november har Serum Instituttet bl.a. beskrevet:

- hvordan der opstår nye virusvarianter i minkene,

- de helgenomsekvenser, der er foretaget af coronavirus fra mink og mennesker,
- og at mutationen i spike proteinet ikke tidligere er set på verdensplan udover i coronavirus i mink fra flere inficerede minkfarme i Nederlandene.

Det var altså et spørgsmål, som lå i udvalget, hvor der var kommet et input fra Statens Serum Institut. Og vi har svaret. Svaret er leveret til Sundheds- og Ældreudvalget den 24. marts 2021.

Derudover kan jeg oplyse, at Sundhedsministeriet har givet fuld aktindsigt i dokumentet til Berlingske Tidende den 25. marts 2021.

Så der er ikke tale om et dokument, der indeholder hemmelige oplysninger. Jeg eller mit ministerium har ingen ønsker om ikke at dele dette med offentligheden.

Det er korrekt, at det tog noget tid, før det blev sendt over, dette svar – både besvarelsen og at give aktindsigt. Det ærgrer da mig, at man var nødt til at bruge den tid bl.a. på at have en afklaring af rammerne for granskningskommissionen – det var den jeg nævnte til at starte med. Men det har en betydning for, hvordan man behandler sådanne Folketingsspørgsmål. Det ærgrer mig utroligt meget, at jeg må læse i pressen, at det blev sagt som om det er et centralt minik-dokument, som holdes skjult. Jeg ved godt, at det er sådan virkeligheden er. Trods det, at man har forsøgt at sige til de journalister, der har dækket sagen, at det ikke er det, der er tale om her. Men det bliver bygget op – også af en del politikere – som om, at man sidder og holder noget skjult. Nu er dette dokument lagt frem. Man har nu fundet ud af, at det ikke hører under den nuværende afgrænsning af granskningskommission. Så nu har man lagt det frem. Og siden da har der ikke været et komma om dette dokument. Heller ikke i Berlingske Tidende. Det siger lidt om situationen. Det ærgrer mig, at det bruges til at male et billede op af en regering, som ikke vil dele dokumenter. Vi er nødt til at spille efter de regler, der er.

Herudover spørger I til forløbet med Københavns Universitet, som vi også var inde på ved samrådet i fredags.

Statens Serum Institut har oplyst, at ”Den 3. november 2021 om formiddagen sender SSI et foreløbigt udkast om forskningsforsøgene vedr. neutralisationsforsøg med cluster-5 til Graham Belsham, Københavns Universitet. SSI modtager en mail som respons herpå senere samme dato fra Graham Belsham. Den 4. november om eftermiddagen sender Graham Belsham yderligere respons herpå også i form af en mail til SSI. Endvidere sender Birgit Nørrung, Københavns Universitet en mail til Kåre Mølbak den 4. november om samme emne. Kåre Mølbak og Birgit Nørrung har senere samme dag en telefonsamtale herom.”

Jeg kan hertil tilføje, at vi har søgt i Sundhedsministeriets journalsystemer, og vi har ikke identificeret, at ministeriet skulle have modtaget en orientering om korrespondancen mellem Københavns Universitet og Statens Serum Institut. Dette er bekræftet af Statens Serum Institut, som også har oplyst, at de hverken mundtligt eller skriftligt har orienteret ministeriet om korrespondancen med Københavns Universitet.

Så spørges der til ,hvad jeg som minister vidste om Københavns Universitets vurdering, og hvad jeg gjorde med oplysningerne.

Jeg erindrer ikke, at jeg skulle være blevet orienteret om Københavns Universitets vurdering af vaccineeffektiviteten før jeg læser om det i pressen.

Jeg vil understrege, at det der er væsentligt i den her sag, og værd at huske på er, at diskussionen med Københavns Universitet går på sammenhængen mellem cluster-5 og vaccineeffekten

Den går ikke på selve risikovurderingen. Og det er den bygger på flere faktorer end cluster-5, og det er den, som vi lægger til grund for vores beslutning.

Og man har også kunne læse, at Statens Serum Instituts har fortalt, som også er citeret i Berlingske:

”Faglig kritik er helt normalt i videnskaben, og bedømmelser fra kolleger i branchen er en hjørnesten i forskningen. Vi har sammen med andre forskere arbejdet videre med en videnskabelig publikation om cluster 5. Den er indsendt til bedømmelse af fagfæller.

SSI har hele tiden betonet, at det var foreløbige forsøg, der potentielt kunne betyde at vaccinerne blev mindre effektive, hvorfor der også skulle flere forsøg til for at kunne sige noget endeligt. Det ændrer notatet ikke ved.

Beslutningen om aflivning af mink var baseret på risikovurderingen af 3. november 2020, og denne er der ikke stillet spørgsmål ved.”

Og det er helt korrekt - vi traf den beslutning, vi mente, var den rigtige, på baggrund af Statens Serum Instituts risikovurdering, som Sundhedsstyrelsen bakker op om.

Og jeg vil her fremhæve, at Statens Serum Institut flere gange efterfølgende har udtalt, at det forsat er instituttets vurdering, at risikovurderingen af 3. november er retvisende, samt at instituttet har oplyst - og jeg citerer *”Der er blandt eksperter og forskere i dag fuldstændig enighed om, at mutationer i spike proteinet kan påvirke vaccineeffektiviteten, men hvor mange og hvilke ændringer, der har betydning for immunitet er et åbent forskningsspørgsmål.”*

Det må betyde, at det ”proof of concept”, som var den risiko der lå i en cluster 6, 7 eller 8, og som var én af flere faktorer i risikovurderingen, forsat er noget der er enighed om blandt eksperter og forskere, uanset om det stadig diskuteres hvor mange og hvilke ændringer, der har betydning for immunitet.

Afslutningsvist vil jeg fremhæve endnu en gang, at den risikovurdering, der lå til grund for den beslutning, som der blev truffet af regeringen, den holder forsat holder stik.

Jeg håber, at jeg med denne besvarelse har fået udredt de misforståelser, som der altså har været. Og ikke et ondt ord om dem. Jeg ved, der begås fejl og misforståelser. Det gør vi, og det gør alle andre også. Sådan er det. Vi arbejder alle efter bedste evne.

Myndighederne arbejder i døgndrift, det gør ministeriets medarbejdere også, og det gør dette udvalg, politikere og ministre også. Målet er at sikre befolkningens sundhed og at få os igennem denne sundhedskrise på bedste vis.

Tak for ordet.